

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och
jordbruksvetenskap

Social hållbarhet i stadsplanering

– En granskning av Uppsala kommuns hållbarhetsarbete i stadsdelen Rosendal

*Stina Holmsved
Isabelle Lundgren*

Kandidatarbete 15 hp
Landskapsarkitektprogrammet, Ultuna
Institutionen för stad och land
Uppsala 2019

Titel: Social hållbarhet i stadsplanering – En granskning av Uppsala kommuns hållbarhetsarbete i stadsdelen Rosendal
Engelsk titel: Social sustainability in urban planning - An examination of Uppsala municipality's sustainability work in the district of Rosendal
© Stina Holmsved, Isabelle Lundgren
Handledare: Malin Eriksson, SLU, institutionen för stad och land
Examinator: Vera Vicenzotti, SLU, institutionen för stad och land
SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Institutionen för stad och land, avdelningen för landskapsarkitektur
Omfattning: 15 hp
Nivå: Grundnivå G2E
Kurs: EX0861, Självständigt arbete i landskapsarkitektur
Kursansvarig institution: institutionen för stad och land
Program: Landskapsarkitektprogrammet, Ultuna
Nyckelord: Social hållbarhet, Stadsplanering, Rosendal, Uppsala kommun
Alla bilder i arbetet används med erforderliga tillstånd.
Publiceringsår: 2019
Publiceringsort: Uppsala
Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se/>

Sammandrag

Social hållbarhet är en av tre aspekter inom begreppet hållbar utveckling. Flera forskare menar dock att den sociala hållbarheten i stadsplaneringssammanhang ofta bortprioriteras till förmån för de andra två aspekterna, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Detta kan ha orsaker som att begreppet social hållbarhet har många definitioner och därför upplevs som abstrakt och svårt att ta till sig eller tillämpa. Utifrån syftet att diskutera social hållbarhet ur landskapsarkitektens perspektiv undersöks i det här arbetet om Uppsala kommuns arbete med social hållbarhet är förankrat i vetenskap och teori. Arbetet har utförts genom att utifrån en litteraturstudie ta fram en granskningsmall vilken senare använts i en dokumentgranskning av Uppsala kommuns dokument som berör stadsdelen Rosendal. Resultatet visar att majoriteten av de begrepp som teorin menar ingår i social hållbarhet nämns i dokument specifikt för Rosendal eller i Uppsala kommuns generella dokument. Ofta nämns dock begreppen delvis eller indirekt och arbetet handlar sällan uttalat om social hållbarhet. Mer forskning, som kan leda till fler arbetsmetoder och ramar, skulle behövas för att kunna konkretisera begreppet.

Abstract

Social sustainability is one of three aspects within the concept of sustainable development. Researchers argue that planners do not prioritise the social aspect, in favor of the other two aspects economic and ecological sustainability. This could be explained by reasons such as that the concept has many definitions and is therefore perceived as abstract and difficult to accept or apply. Based on the purpose of this thesis, which is discussing social sustainability from a landscape architect's perspective, this work investigates whether Uppsala municipality's work on social sustainability is rooted in research and theory. The work has been performed in several steps, first by drawing up an analysis template based on a literature study, which later was used in a document review of Uppsala municipality's documents concerning the district of Rosendal. The result shows that the majority of the concepts that, according to research and theory, are included in social sustainability are mentioned in documents specifically for Rosendal or in the general documents of Uppsala municipality. However, the concepts are often mentioned indirectly and the work rarely deals with social sustainability. More research, which can lead to more working methods and frameworks, would be needed to be able to concretise the concept.

Innehåll

1.0	Introduktion	5
1.1	Syfte och frågeställning	5
1.2	Bakgrund	6
1.3	Definition av social hållbarhet.....	7
1.4	Likheter i definitionen av begreppet social hållbarhet	10
1.5	Tillämpning av social hållbarhet	10
1.6	Stadsdelen Rosendal	12
2.0	Metod.....	13
2.1	Steg ett, litteraturstudie.....	13
2.2	Steg två, granskningsmall	14
2.3	Steg tre, dokumentgranskning.....	16
2.4	Kritiska ställningstaganden och val av litteratur	16
2.5	Avgränsningar.....	17
3.0	Resultat	17
3.1.	Uppsala kommuns arbete med social hållbarhet	17
3.2.	Uppsala kommuns arbete med social hållbarhet i Rosendal	20
3.3	Jämförelse utifrån granskningsmall	22
4.0	Diskussion	26
5.0	Referenser	30

1.0 Introduktion

Världens befolkning ökar ständigt och uppskattas år 2050 uppgå till cirka tio miljarder (UN u.å.). Samtidigt bor idag majoriteten av jordens befolkning i urbana miljöer och inflyttningen till städer förutspås fortsätta (UN 2018). Den ökade belastningen på städer och urbana områden gör att större krav ställs på planeringen av de miljöer människor bor i. Frågor kring hållbarhet i städer och människors hälsa blir därför mer och mer aktuella. Redan år 1981 myntades begreppet hållbar utveckling och sex år senare lanseras *Vår gemensamma framtid*, även kallad *Brundtlandsrapporten*, av Världskommissionen för miljö och utveckling. Begreppet fick då stor spridning. Begreppet hållbar utveckling används i stadsplaneringssammanhang idag. Det talas om tre olika aspekter av hållbarhet: den sociala, den ekonomiska och den ekologiska. I och med den här indelningen vill man skapa goda städer där människor, miljö och ekonomi tillgodoses (Andrews & Granath 2012).

I den här rapporten studeras social hållbarhet. Folkhälsomyndigheten (2018) menar att den här aspekten handlar om ett jämställt, jämlikt och rättvist samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa. Alla människors lika värde är här centralt. Folkhälsomyndigheten skriver vidare att den sociala hållbarheten är nödvändig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och för att demokratin ska kunna fungera. När ett samhälle är socialt hållbart blir det resilient och tåligt för olika typer av förändringar.

Forskare menar dock att den sociala hållbarheten sällan prioriteras eller får lika stort fokus i praktiken som de två övriga aspekterna (Neamtu 2012). Sällan kan man läsa forskning som enbart riktar sig mot aspekten social hållbarhet, utan ofta integreras den i litteratur kring hållbar utveckling i allmänhet. De riktokument kring sociala frågor som tas fram utvecklas även ofta med liten hänsyn till forskningen kring social hållbarhet (Neamtu 2012). Politiska agendor, mål och visioner tas ofta fram utifrån planerarens praktiska förståelse av begreppet social hållbarhet, snarare än ur teori och vetenskap, vilket ofta leder till att de dokumenten reflekterar teoretiskt ogrundade antaganden (Littig & Griessler 2005 se Missimer 2015). Termen kan alltså ofta enbart komma att handla om en beskrivning av det nuvarande systemet för social välfärd och politik (Davidsson 2009 se Missimer 2015). I den här rapporten studeras och granskas därför hur vetenskapligt grundat Uppsala kommuns arbete med social hållbarhet i stadsdelen Rosendal är.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med rapporten är att diskutera social hållbarhet ur landskapsarkitektens perspektiv. Det görs genom att jämföra teoretiska definitioner och resonemang kring begreppet social hållbarhet med planeringen av en fysisk plats.

Utifrån syftet har följande frågeställning formulerats: Återspeglas det teorin säger om begreppet social hållbarhet i Uppsala kommuns arbete med begreppet, samt specifikt i arbetet med stadsdelen Rosendal?

1.2 Bakgrund

FN:s rapport *Vår gemensamma framtid* förändrade synen på och sammankopplade de olika hållbarhetsbegreppen ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet (Andrews & Granath 2012). Det här föranledde användningen av begreppet hållbar utveckling, vilket det sedan har publicerats litteratur kring. Vallance, Perkins och Dixon (2011) menar att mängden litteratur som publicerats har lett till att hållbarhetsdebattens fokus har suddats ut och istället lett till olika hållbarhetsbegrepp som konkurrerar med varandra, vidare hävdar författarna att bidraget från samhällsvetenskapen i olika kategorier har lett till en förvirring kring hur begreppet används, eller ett "konceptuellt kaos" (Vallance, Perkins & Dixon 2011), vilket äventyrar begreppets användbarhet.

Den sociala hållbarheten har länge blivit bortprioriterad i stadsplaneringssammanhang; den sociala aspekten förbisågs till fördel för de ekonomiska och ekologiska delarna av hållbarhetsbegreppet. Under sent nittiotal började dock vikten av den sociala hållbarheten diskuteras oftare (Hediger 2000 se Colantonio & Dixon 2010).

I jämförelse mot den ekologiska och ekonomiska hållbarheten saknar den sociala perspektivet ett brett erkännande av akademien trots att det är en lika stor del av hållbarhetsbegreppet som de andra. De senaste tio åren har den sociala hållbarheten dock blivit en mer prioriterad fråga inom stadsplanering då forskning börjat fokusera mer specifikt på den här inriktningen snarare än hållbar utveckling i allmänhet, där den sociala hållbarheten är integrerad. Det här har inneburit att ett stort fokus riktats mot att hitta fungerande definitioner av begreppet (Missimer 2015). Vidare menar Missimer att den sociala hållbarheten fortfarande är underutvecklad och att man, för att kunna använda begreppet i praktiken, efterfrågar ett mer konkret konceptuellt ramverk att förhålla sig till. Några årtionden tillbaka stod man inför samma svårigheter kring den ekologiska hållbarheten, vilken man idag har en större förståelse för i och med *Framework for Strategic Sustainable Development* (FSSD), en metod då man identifierar problem kring ekologin och utvecklade system för att kunna lösa dem. En liknande mer utvecklad metod inom social hållbarhet menar författaren skulle vara nödvändig (Missimer 2015).

Missimer (2015) menar att många som praktiskt arbetar med planering och att skapa hållbara platser ofta stöter på svårigheter då begreppet är svårdefinierat. En generell kollektiv uppfattning om innebörden verkar inte existera. De många, vaga och generella definitionerna leder ofta till förvirring, dessutom har planerare svårt att ta till sig begreppet eller tillämpa det i praktiken.

Anledningar till att begreppet social hållbarhet är otydligt menar Missimer (2015) kan vara saker som:

- » Att begreppet social hållbarhet bygger på begrepp som i sig är svåra att definiera. Däribland ord som gemenskap, samhälle och delaktighet (Davidson 2007 se Missimer 2015, s. 15).

- » Social hållbarhet är ett analytiskt och normativt begrepp, men dessa aspekter är inte alltid tydligt åtskilda, vilket leder till förvirring i prioriteringsprocessen (Littig & Griessler 2005 se Missimer 2015, s. 15).
- » Mål och visioner skapas ofta utifrån praktisk förståelse av begreppet snarare än teori och reflekterar därför ofta aktuella politiska agendor samt teoretiskt ogrundade antaganden (Littig & Griessler 2005 se Missimer 2015, s. 16).
- » Ibland används termen social hållbarhet helt enkelt för att beskriva det nuvarande systemet för social välfärd och politik (Davidsson 2009 se Missimer 2015, s. 16).
- » Det är svårt att hitta indikatorer samt att fastställa riktmärken (Colantonio 2007 se Missimer 2015, s. 15).

Vallance, Perkins och Dixon (2011) menar att en uppdelning inom begreppet skulle vara till stor hjälp för att lättare kunna arbeta praktiskt med dessa frågor.

Författarna delar här upp social hållbarhet i tre delar, dels “development sustainability” vilket bland annat innebär basala behov, rättvisa och att skapa socialt kapital. Dels “bridge sustainability”, vilken ska ta hänsyn till människors beteende och huruvida dessa kan ändras för att uppnå biofysiska miljömål. Exempel på detta beskriver författarna är på vilket sätt den inbillade dualismen mellan samhälle och natur kan överbyggas, eller hur tekniska lösningar kan hjälpa människor att göra mer hållbara val (Vallance, Perkins & Dixon 2011). Den tredje delen som Vallance, Perkins och Dixon (2011) presenterar kallas “maintenance sustainability”. Den här delen handlar om vad som kan behållas eller utvinnas utifrån ett sociokulturellt perspektiv, vilket innebär vad för traditioner, utövanden, preferenser och platser människor tror på och vill ha idag, och vilka som kommer att behållas eller utvecklas i framtiden, samt hur människor aktivt motstår eller tar till sig dessa förändringar. Dessa kan vara exempelvis att äga en egen bil (Vallance, Perkins & Dixon 2011).

För att social hållbarhet ska gå att uppnå menar Folkhälsomyndigheten (2018) att människor i samhället måste dela synen på vad som ingår i ett välfärdssamhälle. Man måste vara eniga om vad samhället ska erbjuda och samhället måste tillgodose människors grundläggande behov, bidra till inkludering samt anpassa utifrån grupper som har störst behov.

1.3 Definition av social hållbarhet

Det här avsnittet beskriver vad teori och vetenskaplig forskning menar att begreppet social hållbarhet kan innebära.

I rapporten *Vår gemensamma framtid*, även kallad *Brundtlandrapporten*, som FN:s Världskommission för miljö och utveckling tog fram år 1987 får begreppet hållbar utveckling internationell spridning. I rapporten beskrivs hållbar utveckling som följande: “en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov” (Andrews & Granath 2012, s. 1).

Den här förklaringen innehåller i sig två grundläggande koncept:

- » Behov, särskilt grundläggande behov hos de fattiga i världen, vilka man ska prioritera.
- » De begränsningar som finns i vår livsmiljö och dess möjlighet att tillgodose både dagens och framtida behov, vilka bestäms av social organisation och teknologi (UN 1987).

I rapporten hävdas också att det är omöjligt att uppnå hållbar social utveckling och ekonomiskt tillväxt om naturresurser överexploateras eller om vår miljö ödeläggs. Utvecklingen måste ske på vår miljöns villkor. De här tre aspekterna är alltså tätt sammankopplade (UN 1987).

Begreppet hållbar utveckling brukar således delas in i tre delar: miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet. Litteraturen kring enbart social hållbarhet är begränsad (Dempsey, Bramley, Power, & Brown 2009). Det här kan bero på att det inte var förrän under sent nittiotal som den sociala aspekten etablerade sig inom begreppet hållbar utveckling (Hediger 2000 se Colantonio & Dixon 2010; Andrews & Granath 2012). Det finns än idag ingen gemensamt erkänd betydelse för begreppet. Sachs förklarar att begreppet kan innebära “[...] the social preconditions for sustainable development, or the need to sustain specific structures and customs in communities and societies.” (Sachs 1999 se Colantonio & Dixon 2010, s. 19) Begreppet används i många sammanhang och i bred mening (Hopwood et al. 2005; Littig & Griessler, 2005 se Dempsey et al. 2009) och trots att stora organisationer som EU och FN fokuserar på att skapa hållbara samhällen har begreppet alltså ännu ingen klar definition (Dempsey et al 2009; Andrews & Granath 2012). I forskning anses begreppet blivit förenklat och det har gjorts få försök att definiera social hållbarhet fristående inom begreppet hållbar utveckling (Colantonio & Dixon 2010).

Polese och Stren (2000, s. 15) formulerar en mer komplex definition av social hållbarhet där de belyser att alla hållbarhetsaspekter är beroende av varandra:

“[...] development (and/or growth) that is compatible with harmonious evolution of civil society, fostering an environment conducive to the compatible cohabitation of culturally and socially diverse groups while at the same time encouraging social integration, with improvements in the quality of life for all segments of the population.” (Polese & Stren. 2000, s. 15).

Att utveckla ett hållbart samhälle för alla människor som främjar vår omgivande miljö bidrar även till kulturell utveckling och socialt blandade grupper i alla delar av samhället, menar alltså Polese och Stren är ett sätt att definiera social hållbarhet. Ytterligare en beskrivande definition hittas i Dempseys et al. (2009) artikel var social hållbarhet definieras som följande:

“Places where people want to live and work, now and in the future. They meet the diverse needs of existing and future residents, are sensitive to their environment, and contribute to a high quality of life. They are safe and inclusive, well planned, built and run, and offer equality of opportunity and good services for all” (ODPM 2006. se Dempsey et al. 2009, s. 290).

Liknande föregående citat betonar även författarna i det här citatet vikten av att samhället möter invånarnas behov. Hur människor lever kopplas likaså här till den omgivande miljön. Dessutom adderas konkreta aspekter som att miljöerna är välplanerade och att det ska finnas service för alla.

Ytterligare en förklaring av begreppet följer:

“[...] aims to determine the minimal social requirements for long-term development (sometimes called critical social capital) and to identify the challenges to the very functioning of society in the long run...” (Biar 2002 se Neamtu 2012).

Här är författaren mest intresserad av att identifiera de lägsta krav och mål som bör ställas för att samhället ska utvecklas långsiktigt.

2019-08-19

Stina Holmsved och Isabelle Lundgren

Vidare kan den sociala hållbarheten vila på två övergripande grundkoncept eller begrepp: dels social rättvisa, som betonar att människors förutsättningar måste vara rättvis och jämnt fördelad. Dels hållbarheten i samhället, som bidrar till samhällets livskraft och hälsa som helhet (Bramley et al. se Neamtu 2012).

Neamtu (2012) påpekar att många forskare väljer att inte definiera begreppet utan snarare visar på vad det *bör* innehålla. Där är saker som grundläggande behov, eget kapital, rättvis tillgång till resurser och offentliga tjänster, inkomst och sysselsättning nyckelelement som ofta förekommer. Ytterligare faktorer som berörs i kontemporär litteratur är stolthet, identitet, kulturell och social mångfald, deltagande samt delaktighet och makt. De här begreppen tillhör alltså två olika grupper, de traditionella begreppen, samt de framväxande begreppen. De har alltså skett en förändring i vilka begrepp som ofta förekommer i litteraturen kring social hållbarhet. Förändringen i begrepps användningen inom den sociala hållbarheten går hand i hand med en förändring av bedömningsmetoder; man kan se ett avsteg från rent kvantitativa, hårda, metoder och mätvärden mot mer kvalitativa, mjuka, sådana. I och med den här omställningen i begrepps användningen menar Neamtu (2012) att det är på samhällsnivå hållbarhet kan uppnås men att invånarnas åsikter bör beaktas.

Colantonio och Dixon (2010) använder också indelningen i traditionella och framväxande begrepp. Där de traditionella är:

- » Grundläggande behov
- » Utbildning och färdigheter
- » Sysselsättning
- » Jämlikhet
- » Mänskliga rättigheter och genus
- » Fattigdom
- » Social rättvisa

Medan de framväxande är:

- » Demografiska skillnader (ålder, migration och rörlighet)
- » Socialt blandade grupper och sammanhållning
- » Identitet (kultur och känsla av plats)
- » Självbestämmande (deltagande och tillgänglighet)
- » Hälsa och säkerhet
- » Socialt kapital
- » Välbefinnande (lycka och livskvalitet)

Förändringen i begrepps användningen och avsteget från de mer traditionella begreppen menar Neamtu (2012) innebär en utmaning för regeringar och andra beslutsfattare, medan många också ifrågasätter myndigheters förmåga att uppnå sociala mål såsom lycka.

Colantonio och Dixon (2010) lyfter fram att olika perspektiv inom forskarvärlden, samt de många kombinationerna av mjuka och hårda begrepp samt deras abstrakta betydelser, har gjort att en etablerad och enhetlig bild av vad begreppet innebär har förhindrats. Fortsatt förklarar författarna att begreppets komplicerade natur, både på grund av svårigheter att mäta sociala aspekter, men också för att social hållbarhet är nära sammankopplat med ekologisk och ekonomisk hållbarhet i ett gemensamt begrepp, har gjort att litteraturen på området är knapp. Detta har lett till att en större studie på området fortfarande, då artikeln

skrevs, fattas. Vidare sammanfattar Colantonio och Dixon (2010) ett antal forskningsartiklar och framhäver att de två grundpelare som ständigt kommer upp i försök att definiera social hållbarhet är dels människans grundläggande behov och dels rättvisa. Ett hållbart samhälle bidrar med rent vatten, skydd, mat och jobb. Det är bevisat att rättvisa bidrar till längre livslängd, färre brott, mer samhällsengagemang hos medborgarna samt en mer robust ekonomi.

1.4 Likheter i definitionen av begreppet social hållbarhet

På grund av de många definitionerna som finns av begreppet social hållbarhet blir innebörden, som tidigare nämnt, bred och abstrakt. Det finns dock likheter som genomsyrar de definitioner som tagits upp i den här rapporten. Till att börja med återkommer formuleringar om hur man vill tillgodose eller möta människors grundläggande behov (Dempsey et al. 2009; UN 1987). Biart skriver samtidigt om minimala krav som bör ställas på samhället för att det ska utvecklas (Biart 2002 se Neamtu 2012), vilket är en formulering som skulle kunna likställas med människors behov.

Vidare skriver flera författare om jämlikhet och social rättvisa, där man menar att alla människor ska ha samma typer av möjligheter (Dempsey et al. 2009; Bramley et al. se Neamtu 2012). I likhet med ovanstående två begrepp betonas också vikten av en kulturell utveckling och att samhället innehåller socialt blandade grupper (Polese & Stren 2000). Dempsey et al. (2009) nämner även att begreppet innefattar trygga miljöer med hög kvalitet där olika typer av människor vill och väljer att vara.

Ytterligare en likhet som återkommer i litteraturen kring social hållbarhet är att alla de tre hållbarhetsprinciperna, ekologisk, ekonomisk och social, hör ihop med varandra. Man menar alltså att det inte går att uppnå en av principerna utan de två andra (UN 1987; Colantonio & Dixon 2010).

Neamtu (2012) och Colantonio och Dixon (2010) har redan i sin litteratur jämfört begreppet social hållbarhet och sett att det gått från att beskrivas på kvantitativa till mer kvalitativa sätt. De ovan nämnda begreppen förekommer även i deras jämförelser. Nyckelord som Colantonio och Dixon (2010) menar är vanligt förekommande i mer traditionell litteratur är saker som grundläggande behov, utbildning, sysselsättning, jämlikhet och mänskliga rättigheter. Mer modern litteratur nämner snarare saker som demografiska skillnader, social blandning, platsidentitet, självbestämmande, hälsa, socialt kapital och välbefinnande.

1.5 Tillämpning av social hållbarhet

I det här avsnittet beskrivs konkreta exempel på hur social hållbarhet kan uppnås. Det här berör alltså inte definitionen, utan snarare hur man bör arbeta mot hållbarhet. I *The Egan Review* (2004, s. 19) som tagits fram i Storbritannien för brittiska regeringen kan man läsa om flera nyckelkomponenter man menar ska ingå i hållbara samhällen, dessa listas nedan:

- » Sociala och kulturella: livliga, harmoniska och inkluderande samhällen
- » Styrning: ett effektivt och inkluderande deltagande, bred representation och ledarskap

- » Transport och konnektivitet: goda transporttjänster och kommunikationskopplingar mellan människor till jobb, skolor, hälsa och andra tjänster
- » Tjänster: ett komplett utbud av lämpliga, tillgängliga och offentliga, privata och ideella tjänster
- » Miljö: ge möjligheter för människor att leva på ett miljövänligt sätt
- » Ekonomi: en blomstrande och varierad lokal ekonomi
- » Bostäder och den byggda miljön: en byggd och naturlig miljö med hög kvalitet.

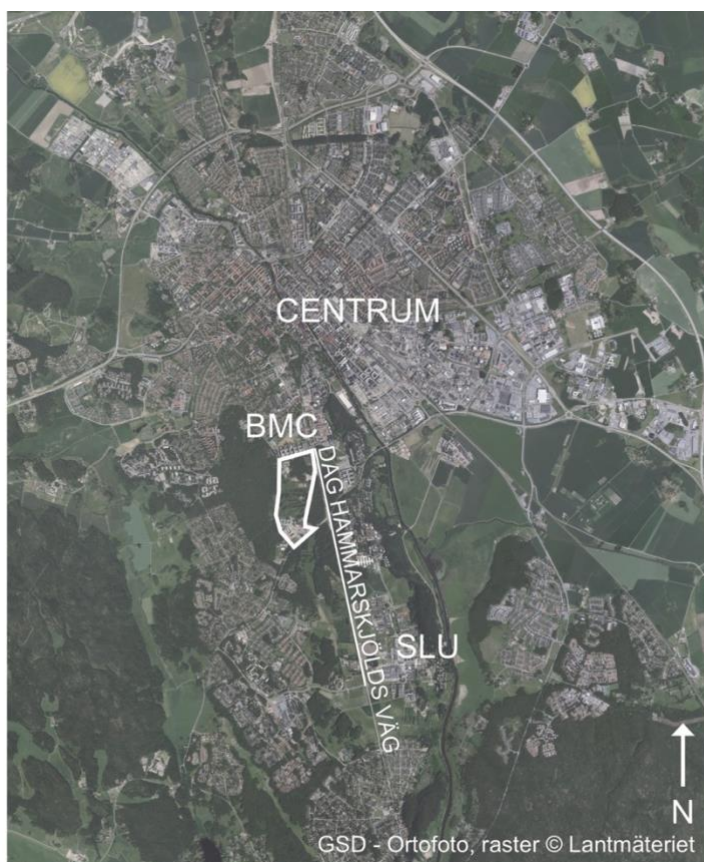
Vidare redovisar Dempsey et al. (2009, s. 291) andra praktiska så kallade icke-fysiska och fysiska faktorer som bidrar till social hållbarhet. Till de faktorer som inte är fysiska finner vi:

- » Utbildning och träning
- » Social rättvisa, mellan och inom generationer
- » Deltagande och lokal demokrati
- » Hälsa, livskvalitet och välmående
- » Social inkludering (utplåna social exkludering)
- » Socialt kapital
- » Samhälle
- » Säkerhet
- » Blandade ägandeformer
- » Jämlik distribution av inkomst
- » Social ordning
- » Social inkludering
- » Samhällelig inkludering (exempelvis inom och mellan olika samhällsgrupper)
- » Sociala nätverk
- » Social interaktion
- » En känsla av samhälle och tillhörighet
- » Anställning
- » Bostadsmässig stabilitet (jämfört mot hög omsättning)
- » Aktiva samhällsorganisationer
- » Kulturella traditioner

Medan fysiska faktorer som identifieras är följande:

- » Urbanitet
- » Attraktiva allmänna platser
- » Anständiga bostäder
- » Lokal miljömässig kvalitet och behaglighet
- » Tillgänglighet (exempelvis till lokal service och faciliteter/anställning/grönytor)
- » Hållbar urban design
- » Grannskap
- » Grannskap tillgängliga för fotgängare

1.6 Stadsdelen Rosendal

FIGUR 1. Översiktskarta över Uppsala tätort, inom vitmarkerat område stadsdelen Rosendal.

Rosendal, se Figur 1, är ett exploateringsområde som ska ingå i ett större sammanhang i Uppsala, kallat Södra staden. Södra staden är ett område i Uppsala som, på grund av tidigare statligt markinnehav, inte exploaterats i samma takt som omgivande områden men som Uppsala kommun nu genom ett bra läge i staden ser stora utvecklingsmöjligheter för (Uppsala kommun 2016b). Rosendal ska här vara en av två platser i Uppsala tätort där det finns tillgång till kollektivtrafiksnät, service och butiker, så kallade stadsdelsnoder, som ska hjälpa till att knyta samman centrala Uppsala med stadsdelar längre bort från centrum (Uppsala kommun 2016b).

I Detaljplanen över Rosendalsfältet anser Uppsala kommun (2012) att Rosendalsområdet har en strategisk placering i Uppsala, med närhet till BMC tillhörande Uppsala universitet, där viktig forskning och utbildning bedrivs. Universitetet har möjlighet att kunna expandera då Rosendal ska exploateras och området ska därmed influeras av och ska kunna influera BMC genom ett utbyte av service, verksamheter och bostäder. Dessutom ska Rosendal bidra till ett så kallat kunskapsstråk mellan universiteten i staden, Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, och Uppsala universitet. Det här stråket har sin stomme i Dag Hammarskjölds väg som passerar båda universiteten (Uppsala kommun 2012).

Utöver utbildningssammanhanget ska Rosendal även bidra till att stärka det stadsmässiga sammanhanget mellan stadsdelarna i Uppsala, särskilt förbindelserna mellan de centrala delarna i Uppsala, Kåbo, Malma Backe, Valsätra och Gottsunda (Uppsala kommun 2012).

I och med den nya exploateringen av Rosendal har Uppsala kommun (2012) målet att skapa en varierad stadsdel, både strukturmässigt, verksamhetsmässigt och socialt. Användningsbestämmelserna i detaljplanen är utarbetade så att marken ska kunna användas till olika syften, med hänsyn till behov som kan utvecklas i framtiden.

Uppsala kommun (2019) har utvecklat ett kvalitetsprogram som ska hjälpa kommunen och byggaktörer i utvecklingen av Rosendal och Södra staden, i detta förklaras övergripande vilka mål och principer som stadsdelen ska formos efter.

2.0 Metod

Det här avsnittet behandlar metoden för arbetet. Metoden har skett i tre steg som beskrivs nedan.

2.1 Steg ett, litteraturstudie

I det första steget genomfördes en allmän litteraturstudie. En allmän litteraturstudie kan användas för att beskriva kunskapsläget inom ett område eller som en beskrivande bakgrund som motiverar att vidare forskning kan göras på området. I en allmän litteraturstudie analyseras och beskrivs vetenskapliga texter på ett systematiskt sätt (Eriksson Barajas, Forsberg & Wengström 2013).

Litteraturstudien genomfördes för att studera vad teorin menar ingår i begreppet social hållbarhet. En litteraturstudie beslutades vara ett lämpligt metodval eftersom den typ av information som eftersöks går att finna via forskning inom ämnet.

En litteratursökning gjordes. Sökord skapades efter att frågeställningen formulerats. Breda sökningar såsom "social sustainability" gjordes på Web of Science, Primo samt Google Scholar. Den senare gav 3 310 000 träffar och sökorden behövde därför begränsas för att få mer relevanta träffar. Kombinationen "social sustainability" and "urban planning" gjordes och användes i Web of Science. Den sökningen gav 50 träffar som alla studeras. Sökningen gav artiklarna *Measuring the social sustainability of local authorities* av Neamtu, Bogdana, *What is social sustainability? A clarification of concepts* av Vallance, Suzanne., C. Perkins, Harvey., E. Dixon, Jennifer samt *Urban Regeneration and Social Sustainability: Best Practice from European Cities* av Colantonio, Andrea och Dixon, Tim som alla användes i teoribakgrunden då de bland annat innehöll definitioner på begreppet social hållbarhet.

Neamtus artikel hade sedan flera referenser som upplevdes relevanta. Ur referenslistan valdes *The Social Sustainability of Cities: Diversity and the Management of Change* av Polese, Mario och Stren, Richard, vilken uppfattades som relevant och diskuterade innebörden av social hållbarhet.

De citerade referenserna från artikeln Vallance med flera ledde vidare till *The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability* av Dempsey, Bramley, Power och Brown som senare söktes upp på Primo med hjälp av titeln. Artikeln var en av de övre i sökträffsordningen bland 5546 träffar. Den valdes sedan ut som en relevant källa då den hade en bred och lättförståelig definition av begreppet social hållbarhet.

Sökorden ändrades delvis och blev bland annat "Social sustainability" and "Rosendal" då det ansågs relevant att undersöka om det tidigare skrivits något på området. Sökningen gjordes på Google Scholar och den första träffen ledde till ett examensarbete vid namn *Social hållbarhet för en ny stadsdel-Visioner och utmaningar i Rosendal* av Wahlund, Jessica och Walldén, Sonja. Arbetet i sig användes inte i det här arbetet, men utifrån referenslistan hittades Missimer, Merlins *Social Sustainability within the Framework for Strategic Sustainable Development*. Den upplevdes som användbar då den diskuterade begreppet och hade ett svenskt perspektiv på social hållbarhet.

Andra källor, såsom hemsidor och dokument från FN, Folkhälsomyndigheten, Statistiska centralbyrån (SCB) och Socialstyrelsen har alla hittats via Google. The Egan report hittades också via Google efter att den refererades till i Neamtus text.

De texter från Uppsala kommun som svarar på frågor kring hur Uppsala kommun jobbar med social hållbarhet har även dem hittats från Google samt på Uppsala kommuns hemsida. Där har sökningar som "social hållbarhet Uppsala kommun", "Rosendal Uppsala kommun" samt "social hållbarhet Rosendal Uppsala kommun" gjorts. De dokument, bortsett från de hemsidor som använts, har varit Policy för hållbar utveckling i Uppsala kommun (Uppsala kommun 2017a), Kvalitetsprogram i Rosendal (Uppsala kommun 2016a), Södra staden Fördjupad översiktsplan (Uppsala kommun 2016b) samt Planbeskrivning Detaljplan för Rosendalsfältet (Uppsala kommun 2012).

2.2 Steg två, granskningsmall

I steg två analyserades litteraturen från steg ett utifrån frågeställningen vad det är som alltid eller ofta ingår i begreppet social hållbarhet. En granskningsmall togs fram som sedan användes i steg tre.

Granskningsmallen grundades på det första steget i metoden. Den beslutades få innehålla de vanligt förekommande begreppen som identifierats i litteraturen som studerats i arbetet. Då sammanfattningen som Colantonio och Dixon (2010) beskrivit var så pass grundlig och i sig jämförde ytterligare vetenskapliga källor fattades beslutet att den skulle ligga till grund för granskningsmallen. Många av de begreppen fick därför vara med i den slutgiltiga granskningsmallen. Ett fåtal av begreppen påminde mycket om varandra och valdes därför bort. Utöver Colantonio och Dixons begrepp lades alltså fem egna begrepp till, som grundades på den andra litteraturen, vilka ansågs relevanta att undersöka.

Colantonio och Dixons indelning i traditionella och framväxande begrepp användes också i granskningsmallen trots att flera olika indelningar av begreppet hittades, däribland Vallance et al. (2011) som använder begreppen "development sustainability", "bridge sustainability" och "maintenance sustainability" samt Dempsey et al. (2009) med indelningen i fysiska och icke-fysiska faktorer. Anledningen till att just indelningen i traditionella och framväxande begrepp valdes

var för att den upplevdes tydlig och lätt att tillämpa, samt att den kategoriseringen faktiskt handlade specifikt om begrepp som var vanligt förekommande i litteratur kring social hållbarhet, vilket är det som har studerats i rapporten. De fem begrepp som inte ingick i Colantonio och Dixons sammanfattning, utan som tagits fram utifrån egna jämförelser från litteraturen, beslutades få tillhöra en egen kategori, så kallade övriga begrepp.

Nedan följer granskningsmallen samt begreppsförklaringar till mallens alla delar. Begreppen som används i mallen är definierade och tolkade dels utifrån hur de förklaras i litteraturen som ligger tillgrund för, samt hur de behandlas i, den här rapporten. Definitioner av begreppen kan därför skilja sig från andra sammanhang där de används.

Traditionella:

- » **Grundläggande behov** (Dempsey et al. 2009, s. 290; UN 1987; Colantonio & Dixon 2010, s. 25).
Begreppets innebörd: Alla människors behov tillgodoses.
- » **Utbildning** (Colantonio & Dixon 2010, s. 25).
Begreppets innebörd: Alla människors lika rätt till utbildning.
- » **Sysselsättning** (Colantonio & Dixon 2010, s. 25).
Begreppets innebörd: Tillgång till arbete.
- » **Jämlikhet** (Dempsey et al. 2009, s. 290; Bramley et al. se Neamtu 2012; Colantonio 2010, s. 25).
Begreppets innebörd: Alla människor har lika rättigheter och behandlas på samma sätt.
- » **Bekämpa fattigdom** (Colantonio & Dixon 2010, s. 25).
Begreppets innebörd: Motverka att människor har mindre resurser än vad som behövs för en accepterad levnadsnivå (SCB 2017).
- » **Social rättvisa** (Dempsey et al. 2009, s. 290; Bramley et al. se Neamtu 2012; Colantonio & Dixon 2010, s. 25).
Begreppets innebörd: Alla människors samhällsliga behov tillgodosedda.

Framväxande:

- » **Socialt blandade grupper och sammanhållning** (Polese & Stren 2000, s. 15; Colantonio & Dixon 2010, s. 25).
Begreppets innebörd: Samhället främjar alla sociala grupper.
- » **Identitet** (kultur och känsla av plats) (Colantonio & Dixon 2010).
Begreppets innebörd: Alla människor ska kunna ha en känsla av tillhörighet och av att kunna vara sig själva.
- » **Självbestämmande** (deltagande och tillgänglighet) (Colantonio & Dixon 2010, s. 25). *Begreppets innebörd: Alla människor har möjlighet till delaktighet, inflytande och sina egna val (Socialstyrelsen u.å.).*
- » **Hälsa och säkerhet** (Colantonio & Dixon 2010, s. 25).
Begreppets innebörd: Alla människor ska ha tillgång till hälsosamma och säkra miljöer att vistas i.
- » **Välbefinnande** (lycka och livskvalitet) (Colantonio & Dixon 2010, s. 25).
Begreppets innebörd: Människor ska känna sig trygga, bekväma och må bra där de vistas.

Övriga:

- » **Kulturell utveckling** (Polese & Stren 2000, s. 15).
Begreppets innebörd: Människor ska ges utrymme att uttrycka kulturella aktiviteter.
- » **Trygga miljöer med hög kvalitet** (Dempsey et al. 2009, s. 290).
Begreppets innebörd: Boendemiljöer ska vara väl utformade för alla i samhället och bidra till trygghet.
- » **Miljöer där människor vill vara** (Dempsey et al. 2009, s. 290).
Begreppets innebörd: Allmänna platser ska tilltala alla människor.
- » **Stolthet** (Neamtu 2012).
Begreppets innebörd: Människor ska kunna känna tillhörighet och identitet på de allmänna platser där de bor.
- » **Hållbarhetsprinciperna tätt sammankopplade** (UN 1987; Colantonio & Dixon 2010, s. 19).
Begreppets innebörd: Ingen hållbarhetsprincip går att uppnå enskilt utan de andra två.

2.3 Steg tre, dokumentgranskning

Det tredje steget innebar att en dokumentgranskning genomfördes. Här studerades Uppsala kommuns arbete med social hållbarhet i Rosendal utifrån den granskningsmall som togs fram i steg två av metoden. Granskningen skedde utifrån frågeställningen om vilka av de begrepp i granskningsmallen som förekommer i Uppsala kommuns texter generellt samt specifikt för Rosendal. Här studerades inte enbart det arbete som uttalat handlade om social hållbarhet eftersom det var väldigt begränsat, utan även dokument som upplevdes behandla ämnet social hållbarhet samt de dokument som berörde de begrepp som ingår i granskningsmallen. Fem kolumner arbetades fram, varav tre stycken där begrepp kunde kryssas i som "nämns", "nämns delvis" samt "nämns ej". Varje begrepp i granskningsmallen undersöktes och kryssades sedan i lämplig kolumn. En beskrivning kring sammanhanget vilket begreppet hittats sammanfattades. Slutligen summerades granskningsmallens resultat i text.

2.4 Kritiska ställningstaganden och val av litteratur

Som konstaterat innan är den vetenskapliga litteraturen om enbart social hållbarhet begränsad, men de vetenskapliga källor som har använts har alla en tydlig inriktning på social hållbarhet men med olika fokus. Källornas olika ingångar är både stadsplanering och samhällsvetenskap. Båda perspektiven ansågs vara relevanta. En källa (Missimer 2015) är en svensk relativt nyskriven artikel som beslutades vara högst relevant. Det svenska perspektivet är viktigt då rapporten grundas på en frågeställning kring arbetet om social hållbarhet och sociala hållbarhetsfrågor i en svensk stad. Övriga källor har alla ett gemensamt enhetligt 'västvärldsperspektiv', men kommer från olika länder såsom Storbritannien och Nya Zeeland.

Anledningen till att inte fler än sex stycken vetenskapliga källor används som underlag i litteraturstudien var eftersom ny litteratur inte kompletterade med ny information utan påminde mycket om det som redan tagits upp kring begreppet.

Litteraturen på området har främst varit på engelska, vilket har erfordrat en del översättning till svenska. Översättningen har försökts göras så korrekt som möjligt, men ibland har ordföljder eller liknande behövt justeras för att göra språket grammatiskt korrekt och lättläst. Medvetenhet om att översättningar mellan språk ofta medför att innebörden i en text kan förändras finns dock.

Indelningen av hållbar utveckling i just tre hållbarhetsaspekter är inte självklar i alla sammanhang, men används i de vetenskapliga artiklar som grundar till det här arbetet. En medvetenhet om att andra kategoriseringar förekommer finns dock. Olika typer av underkategorier på de tre hållbarhetsaspekterna förekommer också, såsom Colantonios och Dixons (2010) indelning i traditionella och framväxande begrepp.

Colantonio och Dixon (2010) menar att olika definitioner av social hållbarhet arbetas fram eftersom olika discipliner har olika perspektiv på begreppet, vilket gör att en generell definition är svår att utveckla. I det här arbetet studeras främst litteratur från ett stadsplaneringsperspektiv då arbetet skrivs på landskapsarkitektutbildningen. Om arbetet hade varit mer omfattande hade utrymme kanske funnits att studera andra definitioner och arbete kring begreppet som utgår från andra discipliner.

2.5 Avgränsningar

Uppsatsens frågeställning och genomgående inriktning behandlar social hållbarhet. Delar av uppsatsen tar ett bredare perspektiv på social hållbarhet, medan andra delar har ett smalare perspektiv och bara behandlar det som man uttalat handlar om social hållbarhet.

Eftersom Rosendal är en ny stadsdel byggd från grunden har Uppsala kommun i planeringsarbetet haft möjlighet att redan från början ha social hållbarhet i åtanke. Stadsdelen har även en uttalad hållbarhetsvision. Av den anledningen beslutades det att det var intressant att studera den sociala hållbarheten i just stadsdelen Rosendal.

3.0 Resultat

Det här avsnittet behandlar hur Uppsala kommun beskriver och arbetar med social hållbarhet både i kommunen i stort och mer specifikt i den studerade stadsdelen Rosendal. Därefter används den granskningsmall som arbetats fram, genom att analysera Uppsala kommuns dokument som behandlar social hållbarhet.

3.1 Uppsala kommuns arbete med social hållbarhet

Uppsala kommun jobbar mot en hållbar stad och delar liksom exempelvis Andrews och Granath (2012) in hållbarhetsbegreppet i tre delar. De sociala, ekologiska och ekonomiska aspekterna. Under 2016 satsade Uppsala kommun 15 miljoner kronor på sociala investeringar mot ett socialt hållbart samhälle. Med de här satsningarna

ville man minska antalet människor som hamnar utanför samhället. Det rörde sig om saker som stöttning i utbildning, jobb och egen försörjning. Både kommunala verksamheter och bolag kunde ansöka om pengar och kommunstyrelsen beslutade vilka som fick ekonomisk stöttning. Ett exempel på en social investering är projektet "Supported Education", vilket stöttar personer med psykisk funktionsnedsättning inom utbildning. Projektet ska på kort sikt öka självkänsla och välmående och på lång sikt stödja de här personerna på vägen hamna i den ordinarie arbetsmarknaden (Uppsala kommun 2015).

Uppsala kommun (2016b) beskriver i Översiktsplan över Södra staden hur det är viktigt att tidigt i en planeringsprocess integrera social infrastruktur för att kunna avsätta rätt resurser till de behov som finns. Med social infrastruktur menas samhällsfinansierad samhällsservice såsom skolor, särskilda boenden samt sport- och kulturanläggningar. Även verksamheter som bedrivs av Landstinget och Folkvandvården räknas in. Dessa serviceanläggningar ska enligt Uppsala kommuns strävan vara lättillgängliga från bostaden, antingen i bostadens direkta närhet eller genom cykel- eller kollektivtrafik.

Översiktsplan över Rosendalsfältet beskriver vision Uppsala 2050, vilket innebär den riktning vilken Uppsala stad ska växa i fram tills år 2050.

"En kommun för alla – Uppsala är sammanhållet.

Uppsala år 2050 ger utrymme för mångfald och kreativitet. Kultur- och naturvärden är en del av Uppsalas identitet. De offentliga rummen inbjuder till ett rikt socialt liv och möjligheter till möten som främjar delaktighet i samhällslivet. Vardagslivet fungerar väl för alla och livsmiljön bidrar till att tillgodose invånarnas olika behov med god tillgång till offentligt finansierad och kommersiell service." (Uppsala kommun 2012, s. 11)

Uppsala kommun beskriver här på ett brett sätt hur alla invånare i staden ska kunna inkluderas genom ett tillgängligt stadsliv.

Uppsala kommun verkar inte själva ha definierat begreppet social hållbarhet, men grundar sin "Hållbarhetspolicy" på bland annat FN:s "Agenda 2030" och de 17 globala utvecklingsmål som FN i samband med det tagit fram (Uppsala Kommun 2017a). FN:s 17 globala utvecklingsmål är följande (Uppsala kommun 2017b):

1. "Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt
2. Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk.
3. Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar
4. Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.
5. Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.
6. Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.
7. Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.
8. Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.
9. Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation

2019-08-19

Stina Holmsved och Isabelle Lundgren

10. Minska ojämlikheten inom och mellan länder.
11. Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara
12. Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster.
13. Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.
14. Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.
15. Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.
16. Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.
17. Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.”

Hållbarhetspolicyns alla punkter berör hållbar utveckling och därmed också social hållbarhet. Policyn förtydligar kommunens förhållningssätt till hållbarhet och ska vara vägledande i allt arbete kommunen gör för en mer hållbar stad. De utgångspunkter policyn utgår från är att Uppsala kommun ska vara en vägledande kraft för hållbarhet och associeras med hållbar utveckling (Uppsala Kommun, 2017a). Kommunen står alltså bakom Agenda 2030 och deras hållbarhetspolicy vänder sig till hela kommunens koncern. Policyn ska vara styrande i olika typer av beslut såsom planering, uppföljning eller budgetering. I policyn definieras hållbar utveckling som “...en utveckling som säkerställer att de globala målen nås globalt, nationellt, regionalt och lokalt.” (Uppsala kommun 2017b, s. 2). De principer som nämns i policyn och gäller för alla verksamheter inom kommunen är följande (Uppsala kommun 2017b, s. 2):

- » “Åtgärder som ger långsiktiga och strukturella förändringar i social, ekologisk och ekonomisk hållbar riktning ska väljas i första hand.
- » Åtgärder ska planeras ur ett helhetsperspektiv och hänsyn till påverkan utanför kommunens gränser ska vägas in.
- » Hållbarhetsarbetet utgår från samverkan i kommunens hela organisation – ett Uppsala - och skapar förutsättningar för en hållbar samhällsutveckling genom att arbeta tillsammans med invånare, myndigheter, näringsliv och föreningsliv.
- » All verksamhetsutveckling ska gynna en hållbar utveckling för Uppsala kommun och dess invånare. Nya lösningar och idéer bejakas genom att arbetet alltid ska ha ett lärandeperspektiv.
- » Beslutsunderlag ska belysa och analyseras utifrån hållbarhetsaspekter. I beslutsärenden redogörs för hur hållbarhetsaspekter behandlats i beredningsarbetet.
- » Uppsala kommuns mål för hållbar utveckling ska aktivt kommuniceras internt och externt.”

Alla i kommunen ansvarar för att hållbarhetsaspekterna implementeras i verksamheterna, men kommunstyrelsen följer årligen upp arbetet utifrån hållbarhetspolicyn i samband med bland annat årsredovisningen (Uppsala kommun 2017b, s. 2).

Uppsala kommun (u.å.a) har även nio inriktningsmål som alla styr kommunens arbete och fokuserar på ett bra liv i ett hållbart samhälle. De här ska alla vara lika viktiga och skapar en gemensam riktning för hela kommunens arbete och vision. Målen är följande:

1. Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi
2. Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i
3. Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande
4. Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet
5. Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete
6. Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande
7. Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet
8. Uppsalas invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället
9. Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

De här målen omfattar ofta social hållbarhet indirekt, trots att det inte alltid är uttalat. I punkt fyra skriver man dock följande: "Att investera i barns utveckling är en av de viktigaste vägarna till social hållbarhet och minskade skillnader i hälsa och utbildning." (Uppsala kommun u.å.b). Man betonar alltså att investeringar i barns utveckling är viktigt för att uppnå sociala hållbarhet. Inom varje mål finns strategier för hur man ska uppnå de här målen och regelbunden uppföljning sker (Uppsala kommun u.å.a).

3.2 Uppsala kommuns arbete med social hållbarhet i Rosendal

I Kvalitetsprogrammet för Rosendal skriver man att social hållbarhet bland annat handlar "[...] om de folkliv och engagemang som besökare och boende i en stad skapar. Det handlar också om mötesplatser och deras funktion, mångfald och integration." (Uppsala kommun 2016a, s. 10). I stadsdelen vill man därför skapa ett socialt nätverk med ett flertal olika funktioner såsom torg, gator, skolor samt idrottsanläggningar och parker. Uppsala kommun förklarar vidare hur de tre hållbarhetsaspekterna beror av varandra och har utvecklat en karta där de visar hur det sociala, ekonomiska och ekologiska hållbarhetsnät sammanfaller med varandra i vissa punkter på fysiska platser, vilket skapar en synergieffekt. På de här platserna ska det skapas stadsdelsnoder, såsom torg och parker. Uppsala kommun sammanfattar detta som följande "Stadsbyggnadsvisionen är att skapa ett område som präglas av mångfald, synergieffekter och kontraster." (Uppsala kommun 2012, s. 6).

Under rubriken Ekosystemtjänster i kvalitetsprogrammet beskrivs hur effekterna av olika slags ekosystem kan bidra till stadsdelen Rosendal. Ekosystemtjänsterna har delats upp i tre delar: kulturella, reglerande samt försörjande. Under de kulturella ekosystemtjänsterna ser vi hur sociala värden som naturen skapar lyfts fram, vilka är följande: estetiska värden, sinnliga värden/upplevelser, rekreation

och turism, information och undervisning, kulturarv samt naturarv. För att kunna täcka in alla dessa värden i Rosendal tas dels Stadsskogen tillvara, men kompletteras av stadsdelsparker. Här kommer det dessutom finnas möjlighet för undervisning och information (Uppsala kommun 2016a).

Uppsala kommun har beslutat att Rosendal ska vara ett testprojekt inom CityLab, vilket är ett svenskt samarbete mellan ett antal svenska städer och Sweden Green Building Council (SGBC). Detta samarbete är tänkt att mynna ut i en svensk certifiering av hållbara städer. Rosendal är då tänkt att bli en av de första stadsdelarna i Sverige att certifieras för att stärka stadsdelens hållbarhetsfokus (ibid).

Vidare beskriver Kvalitetsprogrammet (Uppsala kommun 2016a) de mål och riktlinjer som ska efterföljas under Rosendals utveckling. Det första målet är att Rosendal ska vara tryggt och trivsamt. Det genom att gestalta mellanrummen mellan husen utifrån de yngsta och äldsta invånarna i stadsdelen. Man menar då att man tillgodoser de behov de flesta människor har av säkerhet och sammanhang. Tillgänglighet, nyfikenhet och orienterbarhet är också aspekter som står i fokus här (Uppsala kommun 2016a, s. 16). Man vill också skapa tillhörighet och stolthet genom att ta tillvara på och förstärka platsen kvaliteter för att skapa identitet. Offentlig konst, arkitektur med hög kvalitet samt miljömedvetna val ska också bidra till stolthet hos invånarna. Genom att bortprioritera bilen, skapa säkra gatumiljöer vill man även skapa säkerhet och tillgänglighet i stadsdelen (Uppsala kommun 2016a, 17). Man prioriterar istället hållbart resande och menar att människor här har nära till saker som arbete, utbildning, service och centrum (Uppsala kommun 2016a, s. 28). Rosendal ska också vara en attraktiv livsmiljö där möjlighet för rekreation finns både i form av naturupplevelser och vistelser i parker. De här ska vara attraktiva över året och locka olika typer av människor (Uppsala kommun 2016a, s. 22). Gestaltningen och bebyggelsen i Rosendal ska också skapa bra möjligheter för integration och göra att både barn och äldre möts i stadsdelen. Mångfald är viktigt och olika typer av livsstilar och familjekonstellationer ska rymmas (Uppsala kommun 2016a, s. 26).

I planbeskrivningen av Detaljplan för Rosendalsfältet beskriver Uppsala kommun (2012, s. 59) förutsättningar för rekreation på området. Eftersom området tidigare präglats av såväl stadsskogens rekreativsmöjligheter som golfbana, stall, paintballbana och en nybyggd tennishall i Rosendal, vill kommunen fortsätta främja sport- och friluftsliv i utvecklingen av området. De öppnar även upp för möjligheten att bygga en ny idrottshall, som kan nyttjas av skola och allmänhet. Ett parkstråk i nord-sydlig riktning ska bevaras genom bebyggelsen, som ska hjälpa till att knyta an campusområdet med resterande Rosendal. Dessutom framhävs närheten till både Stadsskogen och Kronparken, och möjligheten till att göra tillgängligheten till dessa tydligare. Vidare beskriver Uppsala kommun (2012, s. 60) uppbyggnaden av gatustrukturen och bebyggelsen i Rosendal, vilken består av långa siktlinjer och ofta tät och hög bebyggelse. Den täta bebyggelsen bryts i varje kvarter av med lägre radhusbebyggelse. Detta kommer skapa variation inom området. Skolor planeras byggas invid skogsområdena för att främja solbelysning, av trygghets- och ekologiska skäl.

Fortsatt beskriver kommunen hur man lägger stor vikt vid att planera allmänna rum för alla. Rummen ska vara trafiksäkra, orienterbara och upplevelserika (Uppsala kommun 2012, s. 61).

3.3 Jämförelse utifrån granskningsmall

I det här avsnittet studeras hur Uppsala kommuns arbete med social hållbarhet och sociala stadsplaneringsfrågor i Rosendal motsvarar den vetenskapliga litteraturen inom området. Granskningen skedde utifrån frågeställningen om vilka av de begrepp i granskningsmallen (se Tabell 1) som förekommer i Uppsala kommuns dokument.

Tabell 1: Granskningsmall

1. Nämns 2. Nämns delvis 3. Nämns ej

Begrepp Traditionella	1	2	3	Kommentar
Grundläggande behov	X			Begreppet behov nämns bland annat i Kvalitetsprogrammet för Rosendal där man menar att man ska möta behoven människor har för säkerhet och sammanhang (Uppsala kommun 2016a, s. 16). Generella grundläggande behov nämns inte i dokument specifikt för Rosendal, men i Översiktsplanen, som refereras till i Detaljplanen för Rosendalsfältet, där man skriver att “[...] livsmiljön bidrar till att tillgodose invånarnas behov” (Uppsala kommun 2012, s. 11). I planbeskrivningen för detaljplanen menar man också att detaljplanen är flexibel för att staden ska kunna utvecklas och tillgodose de behov som människor kan komma att ha i framtiden (Uppsala kommun 2012, s. 6).
Utbildning	X			Nämns. Utbildning är en viktig del av Rosendals sammanhang och utveckling, dels eftersom den geografiska platsen för stadsdelen är lokaliserad mellan två stora universitet, dels eftersom Uppsala kommun vill planera följande: “Utbildningsmiljöer från förskola till universitet utgör en naturlig och viktig del av stadsdelen.” (Uppsala kommun 2016a, s. 37).
Sysselsättning		X		Nämns inte konkret, men i kvalitetsprogrammet kan man läsa om att man vill att alla ska ha nära till arbete (Uppsala kommun 2016a, s. 28). Att man

			ska verka för “[...] full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor” står också i de 17 globala utvecklingsmålen som Uppsala kommun står bakom (Uppsala Kommun 2017a, s. 1).
Jämlikhet		X	Nämns enbart i Uppsala kommuns generella dokument, såsom nedanstående i ett av de nio inriktningsmålen. “Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet” (Uppsala kommun u.å.a).
Bekämpa fattigdom		X	Nämns inte konkret i de dokument som berör Rosendal, men i Uppsala kommuns Policy för hållbar utveckling beskrivs de 17 globala utvecklingsmålen som Uppsala kommun står bakom. Här står följande: “Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt.” (Uppsala Kommun 2017a, s. 1).
Social rättvisa	X		Nämns. Ur Uppsala kommuns kvalitetsprogram: “Genom att se till de yngsta och de äldsta människornas önskemål tillgodoser vi de flesta människors behov av säkerhet och sammanhang.” (Uppsala kommun 2016a, s. 16).

Begrepp Framväxande	1	2	3	Kommentar
Socialt blandade grupper och sammanhållning	X			Nämns. I Uppsala kommuns kvalitetsprogram kan man läsa följande: “Bebyggelsen och gestaltningen ger förutsättningar för integration mellan de boende. Barn och äldre möts naturligt i Rosendal. Rosendal rymmer även alla typer av familjekonstellationer och livsstilar som bidrar till mångfalden i stadsdelen.” (Uppsala kommun 2016a, s. 26).
Identitet	X			I Uppsala kommuns kvalitetsprogram nämns hur identitet skapas genom de platser som bildas i Rosendal. “Man vill också skapa tillhörighet och stolthet genom att ta tillvara på och förstärka platsen kvaliteter för att

			skapa identitet.” (Uppsala kommun 2016a, s. 17).
Självbestämmande		X	Nämns inte i de dokument som studerats.
Hälsa och säkerhet	X		Nämns. I kvalitetsprogrammet över Rosendal beskrivs det under rubriken Ekosystemtjänster hur dessa till befolkningen kan bidra med “[...] immateriella och känslomässiga värden som ger livskvalitet och hälsa” (Se även “Välbefinnande”). (Uppsala kommun 2016a, s. 12).
Välbefinnande		X	Nämns delvis. Välbefinnande framställs som en grundpelare i arbetet med Rosendal. “Definitionen av ekosystemtjänster är: Ekosystemens direkta och indirekta bidrag till människors välbefinnande.” (Uppsala kommun 2016a, s. 13).

Begrepp Övriga	1	2	3	Kommentar
Kulturell utveckling	X			Kulturella ekosystemtjänster nämns som en viktig del i arbetet med Rosendal i Uppsala kommuns kvalitetsprogram. “Möjligheten till rekreation, motion och avkoppling i Stadsskogen är exempel på kulturella ekosystemtjänster som finns sedan tidigare i området. I Rosendals parker kompletteras de kulturella ekosystemtjänsterna med mer stadsnära parkupplevelser som lek, samvaro, blomsterprakt, fest, bollspel, undervisning, arkitektur, konst med mera. Parkmiljöerna i området är utformade så att ekosystemtjänster i form av rekreation och estetiska värden blir möjliga men också information och undervisning.” (Uppsala kommun 2016a, s. 12).
Trygga miljöer med hög kvalitet	X			Nämns i kvalitetsprogrammet för Rosendal. Det första målet är att Rosendal ska vara tryggt och

2019-08-19

Stina Holmsved och Isabelle Lundgren

			trivsamt. Man vill med olika tillvägagångssätt tillgodose de behov de flesta människor har av säkerhet och sammanhang. Tillgänglighet och orienterbarhet står också i fokus här (Uppsala kommun 2016a, s. 16). Saker som att arkitekturen ska hålla hög kvalitet nämns också (Uppsala kommun 2016a, s. 17).
Miljöer där människor vill vara		X	Nämns indirekt genom att man i kvalitetsprogrammet för Rosendal bland annat skriver att man vill skapa en attraktiv livsmiljö där möjlighet för rekreation finns i både parker och naturmiljöer (Uppsala kommun 2016a, s. 22).
Stolthet	X		Nämns i Kvalitetsprogrammet då man vill skapa stolthet genom att ta tillvara på och förstärka platsen kvaliteter för att skapa identitet, samt fokusera på offentlig konst, arkitektur med hög kvalitet samt miljömedvetna val (Uppsala kommun 2016a, s. 17).
Hållbarhetsprinciperna tätt sammankopplade	X		Nämns. Uppsala kommun menar att de tre hållbarhetsaspekterna beror av varandra och måste användas tillsammans (2016a, s. 10).

Sammanfattningsvis kryssades endast ett begrepp i granskningsmallen i som "Nämns ej" efter granskning av Uppsala kommuns dokument som rör Rosendal samt dokument som berör Uppsala kommuns generella arbete med Uppsala stads utveckling. 10 av 17 begrepp nämns direkt, ordagrant eller med andra formuleringar, i de dokument som finns kring planeringen av Rosendal. Resterande sex begrepp nämns i Uppsala kommuns generella arbete med hela Uppsala kommun.

Av de sex traditionella begreppen kryssades tre stycken i som nämns, medan de tre resterande nämns delvis. Av de fem framväxande begreppen kryssades tre i som nämns, en i som nämns delvis samt en i som nämns ej. Av de övriga begreppen kryssades fyra av fem begrepp i som nämns, medan det sista begreppet nämndes delvis.

4.0 Diskussion

Landskapsarkitekter och stadsplanerare förväntas gestalta platser som är till för alla. När inflyttningen till städer ökar så ökar även kraven på planering av de platser människor ska bo i. För att skapa bra platser bör hållbar utveckling och begreppets tre aspekter tas i åtanke. I den här uppsatsen har Uppsala kommuns planering av en ny stadsdel studerats utifrån begreppet social hållbarhet.

Social hållbarhet är ett brett område och teorin menar att det innefattas av begrepp som grundläggande behov, rättvisa, jämlikhet, välbefinnande, identitet och mångfald (Colantonio & Dixon 2010). Utifrån resultatet kan slutsatsen dras att det sätt vetenskapen och teorin definierar social hållbarhet och de nyckelord som man menar ingår i begreppet återfinns i Uppsala kommuns arbete med stadsplanering generellt. Majoriteten av nyckelorden återfinns direkt eller delvis även i dokument som berör Rosendal specifikt. Sällan är det dock uttalat att det handlar om social hållbarhet, utan sociala stadsplaneringsfrågor generellt. De uttrycker inte heller att de mål och antaganden som finns är grundade eller anknutna i vetenskapen. Det kan, precis som Missimer (2015) menar, bero på svårigheterna att definiera vad social hållbarhet innebär och att man därmed har svårt att ta till sig begreppets innebörd. Missimer beskriver att social hållbarhet är ett komplext och omfattande begrepp. Att begreppet är komplext är någonting som kan påverka hur det används, vilket kan ha lett till att det är svårt att hitta det direkt utskrivet i Uppsala kommuns dokument. De flesta dokument som granskas är dessutom planeringsdokument som riktar sig till byggaktörer och därmed författas främst ur exploateringssyfte. Det finns då en anledning att undvika användningen av komplexa begrepp och istället vara konkret för att försäkra sig om att texten är tydlig så att missförstånd inte uppstår.

Begreppet social hållbarhet nämns i Uppsala kommuns dokument direkt endast ett fåtal gånger men man kan med hjälp av formuleringar som används anta att kommunen har en vision om att det ska ingå i stadsplaneringsarbetet. I kvalitetsprogrammet för Rosendal beskriver Uppsala kommun (2016a) hur de tre hållbarhetsaspekterna beror av varandra. På grund av att det enligt Neamtu (2012) är ett komplext begrepp finns det anledning för Uppsala kommun att undvika användningen av just social hållbarhet. Kanske väljer Uppsala kommun, aktivt eller omedvetet, att istället använda mer lättförståeliga och konkreta formuleringar som grundar sig i social hållbarhet och därmed har liknande innebörd. Intressant att nämna är även att Uppsala kommun menar att de jobbar mot social hållbarhet i Rosendal, men aldrig, i de dokument som hittats, definierar begreppet själva. Att arbeta mot något de själva inte definierat kan bli problematiskt och i sin tur medföra oklarheter.

Resultatet från granskningsmallen visade att enbart hälften av de traditionella begreppen faktiskt nämndes direkt. Det kan ha förklaringar som att de traditionella begreppen förekommit i planeringssammanhang länge och därmed anses vara grundläggande eller självklara och därför inte helt nödvändiga att poängtera. De framväxande begreppen nämndes direkt i tre av fem fall, därmed alltså oftare än de traditionella. Något som var intressant med den här kategorin var att det enda begreppet som inte nämndes (självbestämmande), varken i Uppsala kommuns generella dokument eller de specifika för Rosendal, hör hemma här. Kanske kan det förklaras av att de här framväxande begreppen ännu inte är helt etablerade och

av den anledningen inte är lika självklara i arbete med stadsplanering. Den sista gruppen, med de övriga begreppen, hade den högsta andelen begrepp som nämndes direkt i dokumenten kring Rosendal. Begreppen i den här kategorin sammanslogs, eftersom de tillhörde varken den traditionella eller framväxande gruppen, trots att de inte hade en tydlig koppling till varandra. Det gör det svårt att dra slutsatser kring om den höga förekomsten av begreppen har en tydlig koppling till kategorin, eller vad förekomsten beror på. Kanske kan det vara så att de här begreppen bara är vanligt förekommande i texter kring social hållbarhet samt dokument inom stadsplanering.

Enligt Vallance (2011) synliggör en uppdelning inom begreppet social hållbarhet hinder som kan uppstå i arbetet med social hållbarhet i praktiken. Uppsala kommun har inte, i de dokument som studerats, delat in begreppet i underkategorier. En indelning som exempelvis Vallances (2011), med tre föreslagna indelningar (development-, bridge- samt maintenance sustainability), hade kanske underlättat arbetet och konkretiserat begreppets innebörd. Inte heller indelningen som Dempsey et al. (2009) använder, det vill säga icke-fysiska eller fysiska element, förekommer i kommunens dokument. Kanske skulle kategorier eller indelningar i begreppet leda till en förbättring i arbetet och förenkla komplexiteten.

Viktigt att betona är också att det som nämns i det här arbetet och det Uppsala kommun menar och vill åstadkomma faktiskt i många fall enbart är saker som formulerats i text. Kvalitetsprogrammet för Rosendal är inte lagbundet och kan därmed innehålla delar man inte har något krav på att uppfylla. Vad som faktiskt stämmer överens med verkligheten och vad som efterföljs undersöks inte här. Kanske är majoriteten av de mål och riktlinjer de tar upp just enbart mål och riktlinjer med en liten eller obefintlig förankring i verkligheten. Efterföljning och uppföljning skulle kunna vara intressanta saker att undersöka i ett vidare arbete.

I sitt arbete med hållbar utveckling utgår Uppsala kommun till stor del från de 17 mål FN utformat för hållbar utveckling (Uppsala kommun 2017b). Eftersom FN är ett mellanstatligt samarbete krävs det att de länder som skriver under de politiska dokument som FN tar fram är eniga om vad som står i dessa. Det kan innebära att FN utformar sina mål så att så många länder som möjligt skriver under. Eftersom utvecklingsmålen då är anpassade efter länders olika ställningstaganden i utvecklingsfrågor finns det aspekter som kan raderas ur de politiska dokumenten på grund av att så många länder som möjligt ska kunna komma överens. Det här kan bli problematiskt då de här dokumenten blir generella och, i svenska mått mätt, ställer lägre krav än vad som hade kunnat uppnås. När svenska kommuner grundar sitt arbete, kring exempelvis hållbarhetsfrågor, på FN:s dokument kan standarden alltså sänkas till en lägre nivå än nödvändigt. Många av de 17 utvecklingsmål som FN (Uppsala kommun 2017a) formulerar, såsom punkt två vilken berör bland annat hunger, kan vara utarbetade för länder med en längre utvecklingsstandard än Sverige och kan därför inte upplevas helt relevanta i Uppsala kommuns arbete.

Vidare kan man tänka att saker som variation av politisk makt i sin tur påverkar kommunens förmåga att styra över sociala frågor i stadsplaneringen. Andra politiska frågor kan prioriteras i samhällsdebatten och därmed påverka kommunens arbete. Uppsala kommun kan alltså enbart på bästa möjliga sätt arbeta för hållbarhet på den nivå som de har makt att påverka.

I litteraturen som studerats har många författare, men även Uppsala kommun (2016a), skrivit att alla tre hållbarhetsaspekter är tätt ihopkopplade (UN 1987;

Colantonio & Dixon 2010). Det här är något som även betonas i granskningsmallen. I Uppsala kommuns dokument har det under arbetet noterats att de andra aspekterna, det vill säga ekonomisk och ekologisk hållbarhet, har fått ta mer plats. Det kan bero på att de här aspekterna är mer konkreta och lättare att ta till sig, precis som Neamtu (2012) menar. Kanske är det i teorin lätt att förstå att de alla tre har ett samband och är lika viktiga, medan det i praktiken blir svårt att arbeta likvärdigt med dem. Colantonio och Dixon (2010) diskuterar att social hållbarhet kan ses som den slutgiltiga etappen av hållbarhetsarbetet, medan den miljömässiga och ekonomiska hållbarheten båda är instrument på vägen till att uppnå social hållbarhet, men också målet. Det här är något som Uppsala kommun, medvetet eller inte, verkar ha efterföljt.

För att uppnå social hållbarhet är det inte bara stadsplanering i sig som spelar roll. Många andra faktorer kan komma att påverka hur hållbart ett samhälle är. Folkhälsomyndigheten (2018) menar att det bland annat också krävs att människor känner förtroende och tillit till varandra. I fallet med Rosendal kan man tänka att en begränsning som innebär att saker som bland annat mångfald och socialt blandade grupper, något som Polese och Stren (2000) och Colantonio och Dixon (2010) menar är centralt i ett hållbart samhälle, blir svåra att uppnå på grund av höga bostadshyror alla nybyggnationer för med sig. Det minskar bredden av människor som ges möjlighet att bo där, då hyrorna ofta blir relativt höga. Är det enbart en viss typ av grupp som bor i och använder stadsdelen kan alltså inte alla de nyckelord som teorin menar ingår i begreppet uppfyllas.

Något som också är viktigt att nämna är de felkällor som kan ha kommit att påverka resultatet. Då en litteraturstudie med ett begränsat antal källor gjordes finns risker att väsentlig information från andra vetenskapliga källor som också besvarat frågeställningen har missats. Alla källor har också ett 'västvärldsperspektiv', vilket bland annat innebär att de nyckelord som tagits fram i granskningsmallen kanske inte är särskilt generella eller tillämpningsbara på alla typer av städer och samhällen. De många översättningarna som gjorts under arbetet, samt den egenskivna granskningsmallen kan även ha påverkat resultatet och gett det en särskild riktning. Flera av artiklarna är inte heller helt nyskrivna och kan därför sakna färsk och information om ämnet som skulle kunna ha varit relevant.

Källorna som har använts har också alla ett fokus på stadsplanering, vilket troligen påverkar resultatet. Colantonio och Dixon (2010) menar att olika discipliner har olika perspektiv på social hållbarhet, vilket innebär att definitionerna varierar. I ett större arbete skulle det vara intressant att jämföra definitioner från olika discipliner. Det här kan också innebära att granskningsmallen som tagits fram hade sett annorlunda ut om utgångspunktet varit något annat.

Folkhälsomyndigheten (2018) menar att en förutsättning för social hållbarhet är att det råder enighet kring vad ett välfärdssamhälle är och bör erbjuda. Det här är en tanke som i sig inte verkar ha dykt upp i den vetenskapliga litteraturen, men som ändå är central i arbetet mot hållbarhet. Människors egna uppfattningar om huruvida saker är bra eller dåliga leder till svårigheter. Människor kommer alltid att vara och tänka olika, vilket leder till en utmaning i att *skapa* socialt hållbara städer som passar alla. Neamtu (2012) menar trots det att bra förutsättningar för social hållbarhet går att skapa på stadsplaneringsnivå ändå. I och med omställningen från

traditionella till framväxande begrepp att det är på samhällnivå hållbarhet kan uppnås. Samtidigt är det viktigt att beakta invånarnas åsikter.

Många av de begrepp som förekommer i granskningsmallen kan i sig innebära för- och nackdelar i olika sammanhang, vilket också är viktigt att ha i åtanke i ett sådant här arbete. Dempsey et al. (2009) diskuterar en baksida till koncept som social sammanhållning, eftersom detta kan leda till att en sammanhållen grupp människor exkluderar andra grupper från sitt sammanhang, ett exempel på detta är så kallade gated communities. Även en sammanhållen grupp människor vilken grundar sig i organisationer som inte bidrar till allmännyttan, såsom spel och prostitution, tas upp. Dessa former av social sammanhållning bidrar snarare till ett exkluderande än ett inkluderande samhälle, trots att det är en form av social sammanhållning. Baksidor som dessa kan troligen gälla andra begrepp i granskningsmallen.

Kraven på planeringen av urbana miljöer blir högre då tätheten i städer ökar. Landskapsarkitekter och stadsplanerare bör alla i sitt arbete ha hållbarhet i åtanke för att skapa bra platser för både människa och natur. För att kunna tillämpa begreppet social hållbarhet i stadsplanering skulle mer konkreta ramverk för hur begreppet fungerar behöva skapas. Den här uppsatsen visar att Uppsala kommun jobbar med sociala frågor, men att det sällan uttalat handlar om social hållbarhet, trots begreppets viktiga betydelse. Kanske är även mer forskning på ämnet nödvändig, då forskare nämner att litteraturen kring enbart social hållbarhet är smal (Neamtu 2012). Mer forskning på ämnet skulle också innebära att tydligare gemensamma definitioner skulle kunna utarbetas.

5.0 Referenser

- Andrews, A. & Granath, B. (2012). *Omställning till hållbar värld brådskar*. FN-fakta 2 (12). Tillgänglig: <https://fn.se/wp-content/uploads/2016/08/Faktablad-2-12-H%C3%A5llbar-utveckling.pdf> [2019-04-19].
- Colantonio, A. & Dixon, T. (2010). *Urban Regeneration and Social Sustainability: Best Practice from European Cities*. Hoboken: John Wiley & Sons, Incorporated. E-bok. Tillgänglig: <http://books.google.se/books> [2019-07-29]
- Dempsey, N., Bramley, G., Power, S., & Brown, C. (2009). The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability. *Sustainable Development*, vol. 19, ss. 289-300. doi: 10.1002/sd.417.
- Eriksson Barajas, K., Forsberg, C. & Wengström, Y. (2013). *Systematiska litteraturstudier i utbildningsvetenskap: Vägledning vid examensarbeten och vetenskapliga artiklar*. 1. uppl. Stockholm: Natur Kultur Akademisk.
- Folkhälsomyndigheten. (2018). *Vad är social hållbarhet för oss?* Tillgänglig: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/> [2019-04-08].
- Missimer, M. (2015). *Social Sustainability within the Framework for Strategic Sustainable Development*. Diss. Karlskrona: Blekinge Institute of Technology.
- Nationalencyklopedin. (2019) Brundtlandrapporten. I: *Nationalencyklopedin*. Tillgänglig: <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/brundtlandrapporten> [2019-04-09].
- Neamtu, B. (2012). Measuring the social sustainability of local authorities. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, vol. 37, ss. 112-127.
- Office of the Deputy Prime Minister. (2004). *The Egan Review Skills for Sustainable Communities*. London: RIBA Enterprises Ltd. Tillgänglig: <http://hdl.voced.edu.au/10707/19415> [2019-07-29].
- Polese, M. & Stren, R. (2000). Understanding the New Sociocultural Dynamics of Cities: Comparative Urban Policy in a Social Context. I: Polese, M., Stren, R. (red.), *The Social Sustainability of Cities: Diversity and the Management of Change*. Toronto: University of Toronto Press, ss. 3-38.
- Socialstyrelsen. (u.å). *God vård och omsorg i Socialtjänsten*. Tillgänglig: <https://www.socialstyrelsen.se/indikatorer/godvardochomsorgisocialtjansten> [2019-05-23].
- Statistikmyndigheten. (2017). *Att mäta fattigdom*. Tillgänglig: <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2017/Att-mata-fattigdom/> [2019-05-23].
- UN. (1987). *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. Tillgänglig: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf> [2019-06-05].
- UN. (u.å.). *Population*. Tillgänglig: <https://www.un.org/en/sections/issues-depth/population/> [2019-05-15].
- UN. (2018). *Revision of World Urbanization Prospects*. Tillgänglig: <https://www.un.org/development/desa/publications/2018-revision-of-world-urbanization-prospects.html> [2019-05-15].
- Uppsala kommun. (2012). *Planbeskrivning Detaljplan för Rosendalsfältet*. dnr: PLA 2012-20172.
- Uppsala kommun. (2015). *Social hållbarhet*. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/kampanjsidor/social-hallbarhet/> [2019-05-13].
- Uppsala kommun. (2016a). *Rosendal kvalitetsprogram- gestaltning och hållbarhet*. Tillgänglig: <https://bygg.uppsala.se/globalassets/upsala->

- [vaxer/bilder/planerade-projekt/rosendal/dokument/rosendal-kvalitetsprogram_ny2016.pdf](#) [2019-04-03].
- Uppsala kommun. (2016b). *Södra staden Fördjupad översiktsplan*. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/contentassets/3ba799bfe306463b85270f67f184e934/fordjupad-oversiktsplan-sodra-staden-utställning.pdf> [2019-05-13].
- Uppsala kommun. (2017a). *Policy för Hållbar utveckling*. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/organisation-och-styrning/publikationer/policy-for-hallbar-utveckling/> [2019-05-13].
- Uppsala kommun. (2017b). *Policy för Hållbar utveckling*. dnr: KSN-2017- 0052.
- Uppsala kommun. (2019). *Vision och kvalitetsprogram*. Tillgänglig: <https://bygg.uppsala.se/planerade-omraden/rosendal/om-rosendal/vision/> [2019-05-13].
- Uppsala kommun. (u.å.a). *Uppsala kommuns inriktningsmål*. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/organisation-och-styrning/kommunens-mal-och-budget/mal-och-budget/inriktningsmal/> [2019-05-13].
- Uppsala kommun. (u.å.b). *Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet*. Tillgänglig: <https://www.uppsala.se/organisation-och-styrning/kommunens-mal-och-budget/mal-och-budget/inriktningsmal/4.- uppsala-ska-vara-jamlikt-och-inkluderande-med-goda-forutsattningar-for-folkhalsa-och-livskvalitet/> [2019-05-14].
- Vallance, S., Perkins, H. C. & Dixon, J. E. 2011. What is social sustainability? A clarification of concepts. *Geoforum*, vol. 42 (3), ss. 342-348. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2011.01.002>